

Respekt 12 / 2008

Právníkovy správné odpovědi

15.3.2008 14:42 – [Na pozvání](#)

Studentům práva v Česku chybí možnost přemýšlet

„*Musíte sami přemýšlet, jaká je správná odpověď*“, vyzývá profesor práva Burt Neuborne na Newyorské univerzitě svoje studenty, „*já vám ji dát neumím*.“ I touto větou se dá ve zkratce vystihnout rozdíl ve výuce práva v USA a v Evropě. Ve většině evropských zemí, včetně České republiky, servírují vyučující svým studentům „jediné správné odpovědi“ jako na talíři. Právo přece musí obsahovat jasná pravidla chování, jinak by nebylo právem a lidé by jej nepotřebovali.

V USA jsou naopak studenti vedeni k poznání, že často záleží na nich samotných, jaké právo bude. Zároveň jim profesori zdůrazňují, jak velká odpovědnost to je. A že se před ní nelze schovat za texty právních předpisů.

Špatný a dobrý právník

John Yoo byl jedním z nejlepších absolventů svého ročníku na Yale. Před několika lety sepsal pro Bushovu administrativu nechvalně proslulé memorandum, které konstatovalo, že USA nejsou vázány mezinárodními úmluvami zakazujícími mučení. Na kritiku, jež se v reakci na memorandum zvedla, jen odpověděl: „*To není politika, takové je právo*.“ Naštěstí se na americkém ministerstvu spravedlnosti našel jiný absolvent Yale, který měl odvahu se nadřazeným postavit a memorandum zpochybnit. Z ministerstva musel odejít.

Dnes však jeho příběh vypráví profesor Kahan yaleským studentům při promoční slavnosti. Na závěr jim říká: „*To, zda jste dobří právníci, nakonec nebude záležet na tom, kolik předpisů jste se naučili. Bude to záviset na tom, jak dobří jste lidé*.“ Yoo byl špatný právník nikoliv proto, že by neznal zákony. Byl špatný, poněvadž couvl před odpovědností označit zlo a pokusil se schovat za právo.

Problémy českého právníckého vzdělávání

České právnícké fakulty bývají často kritizovány za svoji odtrženost od praxe. Na blogu „Jiné právo“ si nedávno soudce **Vojtěch Cepl** mladší postěžoval, že se studenti neučí „právnícké řemeslo“. Mohou za to podle něj učitelé, kteří ze školních škamen přešli rovnou za katedru a o praxi slyšeli pouze vyprávět.

Zčásti má určitě pravdu. Profesor Neuborne, zmíněný v úvodu, je veteránem stovek řízení před americkými soudy. V mnoha případech, o kterých se dnes učí američtí studenti, vystupoval jako advokát a na jeho výkladu to je poznat.

Nicméně při pohledu na profesní životopisy vyučujících v Česku zjistíme, že mnozí z nich pracují také jako advokáti. Problémem je tedy spíše jejich vytíženost a neochota věnovat se svým studentům než neznalost praxe.

Skutečným problémem našeho právníckého vzdělávání je ale kultura „jediných správných odpovědí“. Právnícké řemeslo se sice podle mého názoru učí nejlépe v praxi, ale úkolem fakult je vychovat právníky k tomu, aby činili správná rozhodnutí a byli si vědomi své odpovědnosti. Jenže tady se mi zdá, že současný styl výuky pouze kopíruje naši společnost. I zde stále ještě vyhrávají ti, kdo si nárokují správné odpovědi na všechno, aniž by chtěli naslouchat druhým a o své pravdě pochybovat.